

Tartışma

Terbiyemiz-3

Hamdele-Salvele

Namaz kılmanın bir terbiyesi, kural dizisi bulunduğuna göre, yine Allah için yaşadığımız hayatın içinde bir bölüm oluşturan konuşma, tartışma, münazara yapmamızın da bir terbiyesi olması gerekir.

Namazdaki disiplini kurban keserken de kullanıyoruz. Kibleye yatırıyoruz, bıçağınız şöyle olsun, diyor Peygamber'imiz sallallahu aleyhi ve sellem. Namaz disiplinini oruçta da kullanıyoruz, hacda da kullanıyoruz. Namaz gibi bir hayat yaşamadıkça da Allah'ın rızasına eremiyoruz. Müşriklerin Mekke'de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem itiraz ettikleri şey de bizim bu disiplinimizdi. "Allah yok" demiyorlardı. Kâbe'nin önünde namaz kılanlara da karışıyorlardı. Rahatsız oldukları şey, namaz gibi bir hayat yaşama temennisiydi.

Yatak odalarını da sanki seccadeliymiş gibi düşünme mantığı müşriklerin kabul edemediği şeydir. Müslüman nesil olarak ciddi itirazlarımızın bulunduğu seküler hayatı da bunun için kabul etmiyoruz biz. Namazı camiye kilitleyip, caddeleri namaz ciddiyeti ve disipliniyle yaşamak istemeyen anlayış seküler anlayıştır. Ticaret, ziraat, siyaset; her şey namaz disipliniyle yürüsün dendiğinde buna şeriatçılık deniyor. El-hak doğrudur.

Namaz kılan mümin, namaz gibi bir hayat yaşar. Böylece 24 saatini de ibadet kıvamında geçirir. Bunu kabul etmemek küfrün hakkıdır. Kâfirler bunu kabul etmeyebilirler. Etmemelidirler de zaten. Ama mümin camide namaz disipliniyle, caminin dışındaki bölümlerde ise kendi keyfine göre yaşarsa kulluk olmaz bu.

Tartışma kültürümüz kesinlikle namazdaki terbiyemiz ve disiplinimizle yürümeli diyoruz. Çünkü bundan önceki derslerde de konuştuk ki, Allah bizi bilerek, büyük bir hikmete binaen, farklı düşünceler ve uygulamalardan hoşlanan bir mahlûk olarak yarattı. Böyle istedi. Kur'anımız çok açık ve sarîh bir şekilde ne buyuruyor: "Dileseydik öyle yapmazdık, tek kalıptan yapardık hepinizi." Öyle dilememiş demek ki.

Allah bizi tıpkı midelerimizin iştah kapasitesi ve yeme zevki açısından farklı farklı yarattığı gibi düşünce ve düşünceyi uygulama arzusu açısından da farklı farklı yarattı. Peygamberler arasında bir düşünce, zevk birliği yoktur beşerî açılardan –itikatta beraberdiler. Ama Süleyman aleyhisselamın insanî zevkleri ile mesela Musa aleyhisselaminkiler aynı değil. Hatta Musa aleyhisselam ile ağabeyi Harun aleyhisselam aynı değil. Musa aleyhisselam gergin bir insan, Harun aleyhisselam daha yumuşak bir insan. Firavun'a giderken ne diyor Musa aleyhisselam: "Rabbim, Harun'u bana yardımcı ver, o daha iyi konuşuyor." Daha iyi, daha tatlı konuşuyor.

Beşerî farklılık Allah'ın kanunudur. Fabrikada bardak üretir gibi, anaların doğurduğu insanlar tek standart hâline getirilemez. Bu cinayet olur. Allah'ın yaratmasına karşı çıkış olur bu. Şu anda yeryüzünde bilinen sosyal hayat kapasitesi, teknoloji ve bütün gelişmeler insanlardaki bu farklılıklar sayesinde. Mesela insanlar ilk defa bir tas üretmişlerse başka birisi, bu tas çok derin, çok alıyor diye farklı olanı üretmiş, öbürü tabağı üretmiş.

Eğer Allah farklı farklı zekâlarda, kapasitelerde, zevklerde yaratmasaydı, bütün tas-tabak, çanak-çömlek hepsi bir tane olurdu. Sadece tabak örneğinden baktığımızda hepsi bir tane olurdu. İlk çıkan faytondan sonra asla araba çıkmazdı. Hatta biz hâlâ kağıt kullanıyor olabildik. Çünkü kağıt insanoğlunun geliştirdiği bir şey. Başka bir insan ondan daha iyisinin farkını düşünmediği için hâlâ kağıt arabalarıyla gidiyor olacaktık biz. Çok kağıt arabamız olacaktı ama kağıt arabaları gelişmeyecekti.

Hâlbuki bugün çıkan bir araba modeli bir sene sonra eskikip müzeye atılacak kadar yenisi üretiliyor. İnsanlar bıkyorlar, on dakika sonra farklı şeyler üretiyorlar. Bunu, insanların bu temel

karakterini, ikinci birinin, birinci insan gibi düşünmeme arzusu hakkında Allah Kur'an'ında, "böyle istedik böyle yaptık" buyuruyor. Bunda büyük hikmetler var.

Bu hikmetlerden biri de dinin daha heyecanla yaşanmasıdır. Sadece Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemin getirdiği Kur'an-ı Kerim'de var olan, Ebu Bekir radiyallahu anhin ve diğer sahabilerin anladığı cümlelerle kayıtlı kalınacak olursa Peygamber aleyhisselam Efendimiz, düşünmenin ve farklı anlamının önünü tıkatmış olsaydı, çok net bir ifade ile söylüyorum; Hıristiyanlığın İsa aleyhisselamdan on-yirmi sene sonra geldiği noktaya aynı seviyede yirmi senede İslamiyet de gelirdi. Donuk, yaşanmaz bir din olurdu.

Çünkü hayat ilerliyor, din ilerlemiyor ise eğer, din olduğu yerde kalır, hayat ilerler, haftada bir kere kiliseye sıkıştırılmış bir din olur bu sefer. Temel çizgileri Allah ve Peygamberi çizdi. O temel çizgilerin aşılmaması kaydıyla, hiç kimse Allah hakkında konuşmamak kaydı şartıyla, Peygamber aleyhisselamın "bu son kuraldır" dediği şeyleri tartışmamak kaydı şartıyla bütün müminler dinleri hakkında bir şeyler düşünmeli. Dinini büyütme için, daha iyi yaşamak için gayret etmelidir.

Medine'de inek beslenmiyordu. İneğin sütü ile ilgili, ne yapılacağı ile ilgili Müslümanlar inek görünce çaresiz kalmamalıydılar, kalmadılar da nitekim.

Netice olarak, çok net ve sarıh şekilde söylediğimiz bir şey var: Farklı düşünmemizde hiçbir sakınca yoktur. Terbiyemizi bozmamızda sakınca vardır. Münazara yaparken, tartışırken, iki müminle farklı şeyleri düşünürken, görüşlerimizi putlaştırmamızda sakınca vardır. Her Müslüman farklı düşündüğünü söylemelidir. Söylemelidir! Söyleyebilir değil, söylemelidir. Siyasette söylemelidir, ziraatte ve ticarete söylemelidir. Eğitimde konuşmalıdır her mümin. Konuşmalı ama şunu yapmamalıdır: "Bu sözler Allah ve Peygamberi'nin sözlerinden sonra en doğru sözlerdir ve söyledim bunları." Bu kabaca bir ifade. Hiç kimse Allah ve Peygamberi'nin söylediği gibi söz söyleyemez. "Ben açıklamamı yaptım. Bu açıklamama rağmen siz hâlâ benim görüşümle hareket etmiyorsunuz. Ben yokum bu işte" dememelidir.

Görüşünü belirtmeli. Kabul edilirse teşekkür etmeli. Kabul edilmezse devam etmeli. Aile de böyle olmalı, bir vakıf da böyle olmalı, dernek de böyle olmalı. Camide de namaz kılarken Müslümanlar "şöyle yapalım mı bundan sonra" dendiğinde o konuşma o tartışmadaki görüşler de bu şekilde olmalı. Çünkü namazı değiştirmek mümkün değil, abdesti değiştirmek, kıbleyi değiştirmek mümkün değil. Ne mümkün? Caminin halısı çizgileri olan, safı düzeltmek için çizgileri olan bir halı mı olsun renkli mi olsun, çiçekli mi olsun; bu konuşulabilir. Kible konuşulmayacak ya, namazın vakti değiştirilecek hâli yok ya.

Biri çıkar der ki, "arkadaşlar bu caminin halılarında çizgi olması hoş bir şey değil, bu demek ki biz bir ipe bir çizgiyle hizaya getirilmedikçe namaz kılamayan Müslümanlar'ız. Kötü bir örnek oluyor. İmam efendi çıksın safları düzeltsin, otomatik olarak düzeler zaten. Namaz madem bir eğitimidir, bu eğitimi saf düzeltmede de kullanalım." Bunu dediği halde tuttular Müslümanlar çizgileri olan bir halı aldılar saflar düzgün olsun diye.

"Biz hem açıklama yaptık hem halıyı aldınız, verin paramı geri!" Bu çocukluk. Senden emir istemediler ki, görüş istediler. Görüşün de kabul edilmedi. "Ben bu camiye daha da gelmem!" Bu çocukça bir şey. Terbiye sınırlarını aşmış oluruz. Namaz disiplini dışında bir iş yapmış oluruz. Bu uygun değil. Müslümanlar caminin halısı için bir aylık bir tartışma platformu kurabilirler. Ama o halı alındıktan sonra, saflar konusundaki düzen sağlandıktan sonra camiye küsmezler. Ondan sonra da hatta iftira edip "bu cami mezhepsizlerin camisi, bu cami şunların camisi" deyip, papaza kızıp oruç bozan Hıristiyan gibi imamda veya camide bulunduğu bir kusurdan dolayı Allah'ın camisine küsen Müslümanlar olmazlar.

Bu çok hassas bir konu. Ama “madem dinlenmeyecek görüşüm, ben söylemeyeyim” de demezler. Hayır, mümin bir şey düşünürse söyler. Cami halisinin örneğini verdik. Herhangi birimiz on dakika içerisinde yirmi tane örnek bulabilir bu tür tartışmalara. Evlerimizde de aynı şey geçerlidir. Bir insanın hanımı veya kocası ilahı değildir, eşidir. Zevcesidir-zevcidir. “Bu halı burada olsun, bu pencere şöyle yapılsın, bu duvarın rengi böyle olsun” diye eşler birbirlerine görüş belirtebilir, çocuklar da katılabilirler. “Benim sevmediğim rengin bulunmadığı odaya giren şöyle olsun!” Allah Allah, ne yapıyorsun sen? “Hem sordunuz ne renk olsun, biz de bej olsun dedik, bej yapmadınız, o odaya girenin karısı boş olsun!” Bunu yapmanın Müslümanlığını değil insanlığını konuşmak lazım. Bu seviyesizleşme, namaz ciddiyetinden kopmaktan kaynaklanıyor. Hayatı namaz gibi yaşamama bozukluğu sonunda bunu getiriyor.

Tekrar vurguluyorum:

Bir; Rabbimiz bizi farklı farklı düşünen mahlûklar olarak yarattı. Büyük bir nimettir bizim için. Hayat devam etmezdi yoksa. Büyük bir hikmet.

İki; dinimiz de dâhil, biz bize müsamaha edilen alanlarda konuşmalıyız. Konuşmak zorundayız. Dini daha iyi ve daha güzel bir hayat yaşamak, daha huzurlu olmak için konuşmalıyız.

Üç; konuştuğumuz kanun değildir, tekliftir, arzu beyanıdır. Bunu yaparız. Bu yaptığımız kabul görürse teşekkür ederiz. Hatta espri olsun diye, “Eh, bizim teklifimize göre halı alındığına göre bu camiye, bir ziyafet verin bakalım” diye espri bile yaparız, hiçbir sakıncası yok. Ama “benim tarif ettiğim şekilde halı almadılar diye o camiye gidenin namazı olmasın” diye beddua mı edeceğim? Şimdi bu sözlerimi, verdiğim örnekleri dinlerken içinizden güldüğünüzü fark ediyorum. Kıs kıs gülüyorsunuz. “Böyle komik şey olur mu?” Bunu yaşının gençliğine ve Müslümanlar’ın yaşadığı toplumdaki basit, adi tartışmalara henüz muhatap olmadığınızın veriyorum. Olayları bir bilerseniz.

İnsanlar ne kadar basit şeylerden tartışıyorlar. “Benim dediğim rengin bulunmadığı odayı temizlemem” diyen kadını bir görseniz siz. Anadolu’da çok hoş bir deyim var: Ceviz kabuğu doldurmaz. İncir çekirdeği doldurmaz tartışma da denir. Yani tartışıyorlar tartışıyorlar, zannedersin ki Asya’yla Avrupa kıtasını birleştirmek için “Boğaz’ı kaldıralım mı aradan, orayı toprak dolduralım, Asya ile Avrupa birleşsin mi...” gibi büyük bir proje tartışıyorlar zannedersin. Aylardır bu tartışma devam ediyor. Sonra bir incellersin ki bu bahsettiğin incir çekirdeği doldurmaz bir konu, aile kavgasına neden olmuş, ondan sonra sülaleler birbirine girmişler, aile büyükleri birbirine girmişler. İniyorsun iniyorsun, bir incir çekirdeği doldurmuyor. Beş kuruş etmez şeyden beş can gitmiş.

Bunun en basit örneği nedir? Çocuklar kavga eder, büyükler birbirini öldürür. İki çocuk “o top gol muydu ofsayt mıydı” derken biri ötekine vurmuş, onun abisi gelmiş ona vurmuş, onun babası gelmiş abisine vurmuş, “sen benim çocuğuma vurdun” demiş, çekmiş pompalı tüfekte onu öldürmüş. Üçüncü sayfa haberleri bunlar. Gol müydü değil miydi, içi boş olan toptu konu aslında. İnsan bu kadar ucuz mu? Ucuzlaşmamalı. Ama esfel-i safiline iner insan. İnsan en yükseklerin de adamıdır, en düşük pozisyonların da.

Mümin namaz ciddiyetini hayata taşır, evine taşır, bulunduğu yere taşır, esfel-i safiline düşmez. Ama karakter olarak, genetik yapı olarak insanda var bu. Her insanda var. Dilerim Rabbimden, dualar ederim genç kardeşlerim, böyle yuvalar kurmamış olursunuz, kurduklarınızı Allah bu şerden muhafaza buyurur.

Ama şeytanın yuva dağıtırken, mümin kardeşleri birbirine düşürürken, birbirlerini camide gören iki Müslüman kardeşin birbirlerine selam vermemelerini sağlarken kullandığı gen bu gendir. Bunun için diyoruz ki namazın nasıl saf düzeni var, tekbiri var, tahiyatı var; tartışmamızın da bir terbiyesi olmalı.

İmam Gazalî'den önceki derslerde nakiller yaptık, Allah ona rahmet etsin. Bu konuda daha iyi yazanı yok. Kim bu konuda yazarsa zaten İmam Gazalî'den derleyip topluyor. Onun için İhya-u Ulumiddin'i bir tür ders kitabı olarak kabul ediyoruz bu konularda. Malzeme olarak çok ciddi. Bir Müslüman'ın evi hangi mezhepten hangi tarikattan olursa olsun, İhya'sız olmamalı. Şu andaki Arapça baskıları çok güzel, Arapçasına çok güzel yatırımlar yapıldı.

Yetmişli yıllarda İhya'nın bir tercümesi yapılmıştı, onlarca defa basıldı, hâlâ okunuyor. Ama 70'li yılların Türkçesi şu anda kullanılmıyor. Üslubu değişti, baskı-dizgi sistemleri değişti. Keşke bir-iki vakıf birleşip, İhya'yı projelendirip, yeniden ümmet-i Muhammed'e kazandırsalar. Bir de İhya okuma kılavuzu da yapmak lazım. Çünkü İmam Gazalî Şafîî'dir. Şafîî usulünde de ileri derecede yeri olan birisidir.

İhya'dan iki derstir örnek veriyorum, bu açıklamayı yapmak bir vecibe oldu benim için: Şafîî'dir. Hanefî mezhebine göre namaz kılan birisi. "Allah Allah, bu iyi bir kitaptı ama burada yanlışlar var" zannedebilir. Hac, namaz, oruç gibi fıkıh konularında İlmihâl de yanında olmalı, dönüp ilmihâle bakmalı. Yüzde biri geçmez bir farktır bu. Bu yüzde bir farkı da yine aynı öyle yapsan, ibadetine asla zarar gelmez bir durumdur. Ama ibadet ciddiyetimiz var. Bu ibadet ciddiyetini bozmamak için ciddi bir şekilde Hanefî mezhebine uyuyorsan, kafan karışmasın diye söylüyorum.

Mesela yeni yapılacak bir çalışmada Hanefî mezhebine göre bu böyledir diye dibine kayıt düşmek lazım. Ki geniş bir şekilde bu sözünü ettiğimiz sıkıntıya düşülmesin. Bu İhya övgüsü esnasında bir şeyi daha tespit etmek lazım:

Gazalî müthiş bir insan, rahmetullahi aleyh, fıkhıta güzel, tasavvufta bir numara, hadiste ise zayıf bir insandır. Hadisi ileri değildir. Hadis okurken Gazalî'den dikkat etmek gerekir. Onu hadis âlimi mantığıyla düşünmemek lazım. Eski ulemamız, Allah onlara rahmet eylesin, buna dikkat etmişler. Mesela Irakî denen meşhur muhaddis, İhya'yı hadis ilmi açısından redakte etmiş. Asırlar önceki bir çalışma bu. Böyle bir çalışmayı yeniden biri yapsa, beni de çağırırsa da ben de sevap alsam diye içimden geçiyor.

Bir husus daha. Gazalî'nin kendine ait kavramları var. Hastalığı, kalpti, bu tür şeyleri bir tür özel bir kavram olarak kullanılıyor. Bunlar da binlerce değil kitap içinde. Belki böyle yüz kadar kavram çıkabilir. Yani bir önsöz niteliğinde bilgiler edinip İhya okumak lazım.

Ve İhya gibi bir kitabı okuyan birisinin ilaç zehirlenmesi yaşamaması için, yani ilacın yan tesirlerinden korunmak için, kafası karışan yeri sorması lazım. Sorduktan sonra okumasında fayda var. Buna rağmen devam ederse sağa giderken sola düşebilir. Hiç de fark edemez, Allah muhafaza buyursun.

Şimdi, bir tartışma terbiyesi söz konusu dedik, bu tartışma terbiyesinde İmam Gazalî rahmetullahi aleyh, çok önemli bir noktaya işaret ediyor. Bizim lisanımızdan anlaşılacak şekilde özet yaparak özetliyorum, o uzun uzun farklı bir üslupla anlatıyor: Önce tartışmanın tehlikelerini bilmek lazım. İki Müslüman tartışırken ortaya çıkabilecek sıkıntılarının bilinmesi lazım. Eğer bu sıkıntıları bilmezse, nereden korunmuş olacağını bilmiş olmaz. Ortada bir tehlike var.

Mesela bir örnek vereyim: Bu sabah Fetva Meclisi sorularına cevap veriyordum buraya gelmeden. Bir kardeşimizin sorusu. Uzun, iki sayfa gibi bir yazı yazmış. Benim ayıplarımı zikrediyor. Seni ailece izliyoruz ama artık bittin diyor. Yahu Said Nursi'ye bile iyidir diyorsun, tavsiye ediyorsun diyor. Allah'tan kork diyor.

Şimdi dikkat edin, bir ayet için "evet, bu ayet böyledir ama şöyle olması gerekir" diyor. Allah'a teklifte bulunuyor diyor. Kendi kendine bir kuruntu kurmuş. Sen "İmam-ı Azam da kitap yazdı, Seyyid

Kutup da yazdı, ikisini de yazar görüyorsun” diyor. Sen Muhammed Abduh’a kâfir demiyorsun, diyor. Böyle olur mu, bu yaptığın senin nedir diyor. Bana nasihatler ediyor.

Bakınız, bu kardeşimiz -ismini vermediğimiz için rahat konuşabiliriz- sadece kavga istiyor, başka bir şey yok. İstiyor ki, ben Nureddin Yıldız’ı seviyorum, Nureddin Yıldız’ı açıp dinlediğim zaman “kâfir listesi bir” diye Müslümanlar’dan kâfir olanların listesini doldurmayı istiyor. “Ona bakmayın uslu bir Müslüman, atın onu.”

Bunun özeti şudur: Cehennem ne kadar dolarsa o kadar mutlu oluyor demek ki. Cennete girildikçe bunun parselleri azalıyor oradan diye korkuyor. Niyeti böyle değil şüphesiz. Çünkü bunu kâfir düşünür böyle. Yahudi’den başkası böyle düşünmez aslında. Ama sonuç oraya ulaşıyor. Bu bir tartışma usulü değil.

Mesela bir örnek veriyor, diyor ki: “Elle boşalma doktor raporu gerektirecek kadar sıkıntıya düşmeyen için sakıncalıdır. Doktor raporundan sonra haram değildir, diyorsun, olmaz böyle şey. İbni Abidin diyor ki” diyor, keyif için yapıldığında haramdır, şehvet çıldırtacak hâle geldiyse mubahtır.” Niye İbni Abidin’den başka bir söz kullanıyorsun, diyor. Ben güya gençleri elle boşalmaya teşvik ediyordum.

Burada şunu anlamamız lazım kardeşler: Mümin mümini ikaz eder. Etmedikçe de “birbirlerine hakkı tavsiye ederler” gerçekleşmediği için hüsranda olur müminler. Hoca olsun âlim olsun, kim olursa olsun. Masum olmayacağına göre, hata edecektir muhakkak. Hata edebileceğine göre bu insan, onu ikaz etmemiz gerekiyor. Hangi hoca olursa olsun.

Ama ikaz etmek, “böyle yapmadıkça sen yanlışsın” demek değildir. Bunu yanlış görüyoruz biz, demektir. İkisinin arasında büyük fark var demektir. “Şu ifadeleri anlayamıyoruz” demek başka şey, “sen böyle söylüyorsun sapıksın, doğrusu bunun böyledir” demek başka şeydir; bir.

İkincisi; kendi şahsımı örnek vermeyeyim, A şahsını tenkit ediyorsun, A şahsının mesela doksan kiloluk bir kimliği var. Sen ise sadece internetten üç-dört tane slogan cümle öğrenmişsin. Beş kilo bile değilsin. Aranızda seksen beş kilo fark var. Siz bir minberde güreş yapamazsınız ki, komik olur bu.

Beş yaşında yirmi kiloluk bir çocukla seksen kiloluk bir ağır sıklet güreş yapar mı hiç? Fiziksel olarak bu mümkün mü? Bizim bir tartışma terbiyemiz olması gerekmiyor mu? Tıpkı güreşte sıklet farkı arandığı gibi. Güreşte sıklet farkı aranıyor da, ilmî güreşlerde niye benzerlik aranıyor en azından?

Ortada bir usul-u fıkıh ilmi var. Bu usulu fıkıh ile cevap versem “ne demek onlar?” diyecek. Ayetle cevap versem “bu ayeti ezber bilmiyorum” diyecek. Hadis zaten bilmiyor. Ama itham ederken bir hocanın talebesini itham edebileceği gibi ediyor. Hiç ekşiği yok fakat hiçbir şeyden anlamıyor. Gülünç duruma düşüyoruz. Yine İmam Gazalî’den, şu afetlerden söz etmeden örnek vereceğim. Çok muhteşem bir tespit yapmış.

“Ben sana bir özet anlatayım” diyor İmam Gazalî rahmetullahi aleyh: “Her insanın bir şeytanı var. Bir insan onu cehenneme imansız olarak götürecektir kadar mücadele eden, planlar projeler yapan şeytaniyle mücadele etmeyi bilmeden, mümin kardeşleriyle fikir mücadelesine girmesi şeytanın ilk tuzağıdır.”

Çok enteresan. Yani mümin öbür ekolden, öbür vakıftan yanlış bir şey düşünüyor. Neticede senin dışındaki bir olay bu. Arabistan’da şöyle bir ekol çıkmış. Hindistan’da şöyle bir ekol çıkmış. Sen İstanbul’da yaşıyorsun. İstanbul’daki bir mümin olarak o mikrobun sana bulaşma ihtimali yüzde kaç olabilir? Oradaki nesilleri kurtarmak yüzde kaç senin sorumluluğun? Ama akidende, amellerinde, aile saadetinde vb. seni yüzde yüz ilgilendiren şeylerde şeytan burnunun dibinde senin. Şeytanla

güleşmeyi bilmeden mümin kardeşiyile münazara eden için çok kaliteli bir deyim kullanıyor: O şeytan komedyasıdır, diyor.

Ve Allah'ın muhlis kulları için de iyi bir ibrettir o adam, diyor. Şeytanla mücadele projelerini oluşturmadan başka müminleri düzeltmeye çalışıyor çünkü. Elbette İmam Gazalî'nin bu sözü bir ayet gibi değil. Dolayısıyla Müslümanlar olarak biz, "bundan sonra İmam Gazalî'nin sözüyle hareket edeceğiz" diye uluorta bir söz söylemiyoruz. Çünkü "şeytanla mücadeleyi artık bitirdim, şeytanı yendim" diye bir noktaya gelmiyoruz biz.

Fakat asıl kavganın iç bünyemi tahrip eden şeytanla olduğunu anlamam gerekiyor. Şeytanla mücadele edebilen birisi başka müminle namaz ciddiyeti içerisinde bir tartışma yapabilir. Mesela nasıl: Sabah namazı sorunu yaşıyor hâlâ. Hâlâ Kur'an'dan ezber bilmiyor. Hâlâ annesinin babasının duasını alamamış. Şeytanın onu mağlup ettiği noktalar bunlar. Hâlâ ticaretinin ne olduğu yüzde yüz belli değil. Hâlâ evinde eşiyile rahat edemiyor, bir kadın idare edemiyor, bir koca idare edemiyor.

Sorun üstüne sorun yaşıyor. Bu sorunlar onun insanlığını etkiliyor, Müslümanlığını etkiliyor ama İslam adına tartışmalarda bir numara. Sadece annesinin babasının gönlünü yapamıyor. Abisi ile konuşmuyor, kız kardeşi ile küs, sabah namazına gidemiyor, çok yoğun, internetten kendini kurtaramıyor, fıkıh kitabı okumaya hiç vakit bulamamış ne yazık ki ama kim kâfir kim Müslüman ondan sorulur! Ehl-i sünnetin bir numaralı temsilcisi! Sabah namazına camiye gelmeyenlere münafık diyor Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bu beyfendi hiç camiye namaza gelmiyor.

Efendimiz aleyhisselam, münafığı sabah ve yatsı namazı camide göremezsiniz, diyor. Sünnetin başı Resûlullah'a göre münafık bu adam, 'ehl-i sünnet'in de bir numaralı savunucusu!

İşte bu itiraz, Gazalî'nin bahsettiği şeytan komedyası. Allah, Gazalî'ye rahmet eylesin. Çok güzel tespit etmiş bunu. Hadis-i şeriflerden de iktibas etmiş olabilir Gazalî. Efendimiz aleyhisselam ne buyuruyor, hocalara özellikle hitap ederek: "Mum gibi olma, ışık vereceğim diye erirsin" diyor. Bu söz Celaledin Rumî'ye de mal ediliyor ama beş on tane hadis var böyle.

Yani ışık vereceğim diye erimen gerekmiyor. Güneş gibi olup, ışık verdiği hâlde bir şey kaybetmemen gerekiyor.

Tartışmamız haktır. Tekrar tekrar vurguluyorum: Mümin tartışır. Tartışmalı. Kim dini savunacak? Sabah namazına hayatta gitmedin, bayram namazına bile sabah namazı kılındıktan sonra gidiyorsun yarım saat camide beklememek için fazla. Amma ve lâkin, ehl-i sünnetin son kalesi mübarek! Evde karı ile muhabbet yok, anne-babayla mesafeler batıyla doğu arası gibi. Abileri zaten ehl-i sünnet olmadığı için küs onlarla. Ehl-i sünnetin son kalesi mübarek!

Şeytan komedyası bu.

Peki biz sabah namazına camiye gidemedik diye şeriatımızı müdafaa etmeyecek miyiz? Edeceğiz. Bizden daha aşağısıyla. Boyumuza, numaramıza uygun modellerle. Bin iki yüz sene önce vefat eden Ahmed bin Hanbel'e cevap vererek değil. Senin yeğenin Ahmet var ya, ona cevap ver sen. Haddimizi bilmemiz gerekiyor. Haddimizi biliriz, haddimize dikkat ederiz, edebimizi koruruz. Mümin olarak elbette şeriatımı müdafaa ederim.

Ve bir başka hassasiyet: Tekfir ederek değil, cehenneme sürükleyerek değil, cehennemin dolmasından mutlu olur mu bir mümin? Bundan daha büyük bir acı var mı? Şu peygambere bak, aleyhissalatu vesselam, bir Yahudi'nin çocuğu iman etti diye mutluluktan gözleri yaşıyor. Elhamdülillah ki Allah, bir peygamberin eliyle bir Yahudi'yi cehenneme girmekten kurtardı diyor, şu mutlu olan peygambere bak.

Sabah namazını kılmış olan bir müminin kâfir olduğunu belgelerken mutlu oluyorsun. Ne noktaya getirmiş şeytan bizi. Ne kadar komik duruma düşürmüş, göklerde nasıl seyrediliyoruz kim bilir. Tartışma terbiyemiz bulunduğu sürece tartışalım. Bu şuna benziyor: Eczanede binlerce ilaç var. Hepsini alıp sırayla yememiz gerekiyor mu bizim? Zehirlenip ölürüz o zaman. Bünyemizin ihtiyacı olan ilacı alırız. Bildiğimiz her şeyi tartışmak zorunda mıyız?

Kardeşlerim,

Başımıza bir afet geldi bu sosyal medya yüzünden de. Bu afet bizi çıldırtacak herhâlde. Ne hâle geldik biz. Üç Müslüman bir araya geliyoruz, üç bin derdimiz var aslında, topraklarımız gidiyor, Kâbe'miz belki elimizden alınacak, böyle tehlikeler var, üç Müslüman bir araya gelip de otuz hocayı çekiştirmeden, otuz hassas akide konusu hakkında hükümler beyan etmeden orada bir türlü bir bardak çay içemiyoruz ne hikmetse. Sanki çay içmeye bir de din konusu katman gerekiyor, yoksa çay içemiyorsun, tıkanıyor. Biri çekiştirilecek orada. Birinin yanlışı söylenecek. Birinin hatası konuşulacak. Üç kişi olduğumuz için de üç gruba ayrılacağız orada tabii. Üç kişi bir saattir hep aynı şey olur mu? Biri muhakkak küsüp gidecek oradan! Bu şeytan tiyatrosunda aktör olmamız çok yanlıştır.

Tekrar Gazalî'mize dönebiliriz. Gazalî, müminler arasındaki tartışmalardan sekiz afetin doğduğunu düşünmüş. Ki Gazalî, sosyal medyanın olmadığı bir zamanda yaşamış. Gazalî nerede büyüyor; medresede talebeler arasındaki tartışmaları dinlemiş. Emevî Camii'nde namaz kılarken Müslümanlar'ın birbirlerini çekiştirdiğini görmüş. Ne konuştularsa artık. Kim bilir sosyal medyanın rezilliklerinin yüzde biri bile değil. Ama basiretli bir Müslüman, âlim bir insan, tasavvufta derin bir zat; ümmetin sanki bugünlerini görmüş.

Müslümanlar birbirleriyle tartışırken araya haset girer. Bir numaralı sorun.

Haset nedir? Karşıdaki nimeti onda değil, kendinde istemektir. Bu haset girince nasıl giriyor? Filanca filan konuyu çok iyi biliyor, doktora tezi hazırlamış, on sene medresede onu okumuş, filan hocada bu konuda icazet almış. Bu da ilk defa duyuyor ama cevap veriyor ona. Bir de on sene medresede onu okumuş, usul-u fıkıh okumuş; bu ise hiç o kitapları da görmemiş, fakat biliyor ha!

Niye biliyor? Onun on senesini yok sayıyor da ondan. Onun on sene medresedeki ilim tahsilini, uykusuz kalmasını, aç-susuz kalmasını sıfır kabul ediyor. Biz de anlarız, biz de Müslüman'ız, bizim de konuşma hakkımız var... diyor. Her şeyde böyle. Hâlbuki Gazalî'nin ifadesinde anlaşılan nedir? Odunu ateşin yiyip bitirdiği gibi haset de müminin ibadetlerini yiyip bitirir, buyuruyor Efendimiz.

Tartışırken haset muhakkak oluşuyor. Eğer namaz terbiyesiyle, namaz ciddiyetiyle tartışma oluşturamıyorsa bu oluyor. Oluşunca otomatik olarak dinimizi yüceltmek için, ehl-i sünneti müdafaa etmek için, İmam-ı Azam'ı savunmak için, Şafîîler'in yanlıştır abdest aldığı anlatmak için yaptığı yüce tartışmada kıldığı namazları gidiyor adamın. Çünkü haset, Müslüman'da bulunduğu zaman ateşin odunu tükettiği gibi ibadet, hasenat tüketiyor.

İki; insanlar tartışırken hakkı öğrenmek için değil de kendisini ispat etmek için sorduğuna göre kibir devreye girecektir muhakkak diyor. Kibir yani karşıdakini küçük kendini büyük görmek. Hadis-i şeriflerde ne olarak tartışılır: "Kim kalbinde küçük bir nokta olsa da kibir taşıyorsa cennete girmeyecek." Çok basit. Kibirle cennete girmek mümkün değil.

Tekrar hasede ve kibire dönelim. Sekiz sıkıntı anlatıyor ya İmam Gazalî, bunlara dikkat edelim, her biri cehenneme girme riski olan şeyler. Ve Allah'ın içimizi temizleyelim diye bize gösterdiği tehlikeler bunlar. Biz temizlenmedikçe cennete girmeyeceğimiz sıkıntıyı, mesela, dinimizi savunmak için elde ediyoruz. Doymak için zehir yemeğe benzer bu. Kibir cennete sokmayan bir engeldir, haset ibadetlerimizi yeyip bitiriyor ve biz bunu Allah için yapıyoruz ha!

Şimdi bunu konuşurken ben de dâhil, herhangi birimiz “yahu biz geçenlerde bir tartışma yapmıştık, Allah mağfired etsin, nasıl yaptım bunu ben” dememiz gerekirken, “benimki hariç, o başkalarının yaptığı tartışmayı kastediyor. Ben İmam-ı Azam’ı savunuyorum sadece, başka bir şey yok...” Hep şeytanın ana oyuncağındaki ana rolünde bu var zaten: Ben hariç böyle. Benim gibi kaç tane kul var zaten...

Hiç kimse tereddüt etmesin, eğer bu sözleri dinledikten sonra Gazalî’den, akşam nefis muhasebesi yapıp, “bu tartışmaya biz niye girdik? Allah affetsin. Geçen hafta da böyle bir şey olmuştu. Gidip helalleşelim” demiyorsa, demek ki şeytan bizi neye inandırıyor: “Biz hariç, diğerlerine anlatıyor. Karşındakiydi işte o mendebur, tam Gazalî’nin tarif ettiği...”

Üçüncü olarak kin devreye girer diyor. Her tartışmadan sonra kin bir tohum daha büyüyor demektir. Kin bir gram arttıkça Müslümanlar arasındaki ülfet eriyor. Kâbe’nin etrafında dönerken bedenleri dönüyor, ruhları dönmüyor bu sefer. Tartışma terbiyemiz namaz disiplini kalitesinde olmadığı sürece. Haset, kibir, kin devrede.

Bunlar iki vakif. İki ayrı görüşler. Tartışmaya başlamadan önce beş metre mesafedeydiler birbirlerine, altı metreye çıkıyor, on metreye çıkıyor. Hâlbuki Allah, “bir arada durursanız, cemaatseniz rahmet edeceğim size” diyor. “Allah’ın rahmeti cemaatin üzerinde.” Bireylere yok. İsrailoğulları dağlara çekilip ibadet ederek rahmet umuyorlardı. Bu ümmette cemaate rahmet gelecek. Hâlbuki her tartışma aramıza bir mesafe daha sokuyor. Kin sokuyor, nefret sokuyor.

Dördüncü olarak da; gıybet devreye girecek diyor. Çünkü tartışırken sembol isimler devreye girmesi lazım: “O öyle demişti.” Adam öleli yirmi sene olmuş. Bizim tartıştığımız kişi İstanbul’da değil, Mardin’de oturuyor. Biz buradan tartışıyoruz onu ama. Gıybet nedir: Ölü eti yemektir. Ölmüş müminden kebab yapmaktır. Tartışırken bu kebabı yapıyoruz biz.

Beşinci olarak da nefis tezkiyesi devreye girer. Nefis tezkiyesi nedir: Ben!

Ben dedim ki, ben filanca mezunuyum, ben filanca kitabı okudum. Öne çıkma hastalığı. Hâlbuki kitabımız ne buyuruyor: “Nefsinizi tezkiye etmeyin. Allah en iyi biliyor kimin ne olduğunu.” Sus! Ben söyleyim, deme sakın.

Tabii, şimdi bir hastalık var: “Ben zat-ı âlîlerim buyurdum ki...” demiyor kimse, kimse kendisine zât-ı âlîlerimiz demiyor. “Ben fakir... Bu fakir...” diyor. “Allahın zavallı kulu. Günahkâr kardeşiniz...” diyor. Şeyhini överken Peygamber över gibi övüyor ama. Üç kademe var. “Bu fakir cehenneme girecek ilk zavallı. Şefaatin edin bana ne olursunuz. Sayenizde zaten bu meclislere katılabiliyorum.”

İkinci kademe: “Hocam öyle bir zattı ki, arkada bile gözleri vardı... Biz huzuruna geldiğimizde ‘dün şunu yediniz değil mi?’ derdi. Öyle bir zattı...” Meleklerden fırsat bulup giremezdik içeri... İki saat evliyaullah ile beraber diler. Misli yok, kâinatta bir taneydi... Hocası. Şeyhi.

Üçüncü basamak: “Ben beş kuruş etmem ama hocam bu mirası bana bıraktı.” Dolayısıyla ne oluyorum sonunda: Zât-ı âlîlerim. Yüce cenapları. Perver hazretleri. “Aslında bir şey değildim ama miras da kaldı, hocama ihanet olurdu almasaydım.” Sana miras bıraktığına göre o da beş kuruş etmiyor demektir. Senin gibi adama miras bırakılır mı? Cehennem kütüğü olduğunu kendin söylüyorsun, sana miras bırakmış.

Bir yanlışlık var, Allah dostlarının yanlış yere kullanılması var. Alnından ter akarak adım adım Allah’ın şeriatını tebliğ etmek değil de hocasını şöhretleyip yemlenmeye çalışıyor. Yemlenme diyorum bilerek. Yazıklar olsun. Bu tartışmalar nefis tezkiyesini beraberinde getiriyor. Afetoğlu afet bu.

Herkes birbirinin hocasını allame yapıyor. Yani Allah'tan, İmam-ı Azam'dan 1300 sene sonra geldi yoksa İmam-ı Azam su dökemez eline. Hem de dört tane kitap yazmış. Kitaplar da deri cilt. O kitapları şerh etmeyi de buna yetkilendirmiştir.

Hatırlar mısınız Efendimiz ne buyurmuştu: "Ben Resûlullah'ım ama bana ne yapılacağından bile haberim yok. Allahuekber! Şefaati kübranın sahibi bu yahu! Ama ümmetini terbiye ediyor. Büyük konuşmayın diyor. Sen diyorsun ki, "efendimiz öldü bizim. Çok mutlu yerlerde şimdi bizi bekliyor şefaati etmek için..." Görüşürüz!

Ve altıncı olarak da; tartışma müminlerin birbirlerinin ayıp ve eksiklerini araştırmayı gerektirecektir. Karşındakini mağlup etmeye çalışırken eksikliğini bulman gerekiyor. Siz doğru söylüyorsunuz ama ben sizi sevmiyorum, aykırı davranıyorum diyemezsin. Doğrusuna eğri, beşine dört demek zorundasın. Tartışmanın da kültürü var. O kadar da ucuza tartışma oluşturmuyor şeytan.

Hâlbuki Müslümanlar'ın birbirlerinin gizli işlerini araştırmasını haram etmiştir Allah. Efendimiz ne buyuruyor münafıklara hitaben: "Ey kalbi ile yüzü başka olanlar! Müminlerin gizli işlerini arayıp mağlup etmeye çalışmayın. Allah kendi evlerinizde mağlup eder sizi."

İslam kültüründe bu yoktur. Ortaya çıkan şeyler konuşulur sadece. Ama tartışma birinci oturumda bitti diyelim; "Sen aslında öyle demek istememiştin o konuşmanda." Hemen içini araştırmaya başlıyoruz. Konuşma sırasında bir kusur bulamıyor. Bunu demek zorunda. Bu da altıncı büyük sakınca. Bu da haramdır.

Yukarıdan aşağıya sayılan şeylere dikkat edin: Haset haram, kibir haram, kin haram, gıybet müthiş haram, tezkiye yapmak haram, gizli işleri araştırmak haram.

Ve yedinci olarak; ikiyüzlülüğü teşvik edecektir. Olmadığı gibi görünmek zorunda kalacaktır tartışanlar. Neden? Tartışma ilim adabına göre, namaz kalitesine göre yapılmadığı zaman neye göre yapılacaktır: Nefislerin hırslarına göre. Bu da her zaman küreğin dolu olmasını sağlayamayacak, olmadığı gibi görünecek. Şişirme insan ortaya çıkacaktır diyor Gazalî'miz.

Ve sekizinci olarak; buna sık sık temas ediyoruz: Şimdi Gazalî'mizin bu temasıyla da bir kez daha temas edeceğiz. Her tartışma İslam'ı küçültürken fırkaları-cemaatleri büyütecektir. Bu da şeytanın aradığı şeydir. Çünkü tartışıkça ne çıkıyordu: Kin çıkıyordu devreye.

Böylece İslam büyümüyor ama İslam'dan nimetlenip cennete girmek için uğraşan filanca, holding oluyor. Bu sekizinci maddeye uzun uzun girmek istemiyorum ama uzun uzun girilecek bir konu. Ümmetimizin başına gelen büyük bir afet bu. Bir hoca efendinin, yazarın veya şeyh efendinin 500-600 bin Müslüman'la oluşturduğu birliğin ekonomik, siyasî ağırlığına bakıyorsun; Afrika'da Moritanya İslam devletinin böyle bir otoritesi yok. Somali'deki Müslümanlar'ın toplamının elindeki ekonomik imkândan fazlası bu tekkede var.

Borsada hisse oynuyorlar. İslam adına ama. Yiyen içen bunlar, faturayı ödeyen İslam. Bu ne sayesinde kökleşiyor? Tartışmalarda birbirlerine cevap vermelerde affetmeyen, "kalsın, kardeşlerimiz de öyle düşünsün" demeyen anlayış bu sonuca taşıyor Müslümanlar'ı. "Filancaya sen nasıl kâfir demezsin?" Ne olacak kafir deyince? "E çok hatası var!" Allah hatalı kullarını da kabul ediyor. Senin çok hatan yok mu?

Birbirimizin hatasıyla uğraşacak yerde küfür ile uğraşalım. Küfürle mücadele edelim. Kâfirlerden bir kişiyi kurtarıp imana çağıralım.

Çok enteresan bir hatıramı nakledeyim: Hollanda'dan bir grup genç, belli konuları istişare etmek için ziyaretime geldiler, çok mutlu oldum. Avrupa'dan gelen gençlerden son senelerde yoruldum.

“Hocam bizde selefler çok, onlardan nasıl korunacağız?” Sağlık bakanlığına müracaat edin, ne bileyim nasıl kurtulacaksınız! Orada on kişiler şehirde. Küfür etraflarını kuşatmış. Bu da müminle uğraşiyor. Gençler geldiler, oturdular. Buyurun?

Biri dedi ki: “Biz şöyle bir karar aldık: Dernek kurduk. Kâfirleri İslam’a çağıracağız. Bu dernek bin şubesi de olsa hiçbir Müslüman’a cevap vermeyecek, konuşmayacak. Müslüman’la uğraşmayacağız.

Ne zaman kurdunuz, dedim. Bir sene oldu dediler. “Senin birkaç videonu bizim dile çevirdik, metroda filan dağıtıyoruz” dediler. “Yahu bi’ kalkın gençler” dedim. Kalktılar, merak ettiler. Ben de yerimden kalktım. Sizi bir öpeyim dedim, Allah sizden razı olsun. Ne kadar güzel bir iş.

Hollanda altı milyon, altı bin Müslüman var orada, altı milyon da kâfir var diyelim. Bunların tam içinde zaten sen altı kişisin, üçe niye bölünüyorsun? Ve bunu Allah için yapıyorsun...

Kardeşlerim,

Ümmetimiz çok büyük, sıkıntılı bir badire geçiriyor. Bu Yahudi’den, Siyonizm’den gelmeden önce şeytanın Âdem aleyhisselamdan beri kurduğu tuzaklar, planlar yüzünden işliyor. Ve ümmetimiz birbiriyle cebelleşerek, enerjisini birbirinde tüketerek Allah’ın şeriatına büyük hıyanet içerisinde. Bir Müslüman, öbürüyle tartışmamalıdır. “Doğru söylüyorsun, sonumuz hayrolsun...” diye geçiştirmemiz lazım.

Gazalî’nin şu, “şeytana oyuncak olma” ifadesini unutmayalım. Saydığı sekiz tehlikeyi de unutmayalım. Dönüp herhangi bir tartışmaya bakın, iki hoca efendinin televizyonda birbirlerine verdiği cevabın maliyetine dikkat edin arkadaşlar. “Hocam valla adamı mahvettin, Allah razı olsun, o bugün uyuyamaz!” Aynı sözü öbürü de ona söylüyor.

İki hoca efendi televizyona çıkacaklardı. Biri benim dostum. “Üstat, çıkmasan iyi olur...” dedim. “Biz şeriatımız için çıkıyoruz” dedi. Programdan sonra “İzledin mi?” dedi. “İzlemedim” dedim. Ben iki Müslüman’ın kavgasını izleyecek kadar yüreksiz değilim. Ama seninle ilgili bana birçok soru soruldu. “Adam nasıl mağlup oldu, gördün mü?” dedi. “O kadar bilmiyorum” dedim. Ama ben sana soru soracağım, dedim: Türkiye’de köklü spor takımları var –adını anıp ortamı kirletmeyeyim. Bunlar birbirlerine karşı oynadıklarında derbi derler buna.

Elhamdülillah, hiç nasip olmadı bana görmek, sevmek. Bunlar bazen birbirlerini yenerler. Yenen takımın adamları sokaklarda dolaşıp durur. Yenilen takımın adamları o takımı terk ediyorlar mı?

“Ben ilgilenmem futbolla” dedi. Ben de ilgilenmem ama ikimiz de biliyoruz ki, yenilen takımın taraftarları, ‘bizim takım yenildi’ diye takımlarını bıraksaydılar hiçbir takımın taraftarı olmazdı bu topraklarda.

Tam aksi oluyor: Yenilen takım protesto ediyor, cam çömlek kırıyor, bir dahaki maçı kazansın takımı diye. Sen aynısını yaptın. O şikâyet ettiğin şeylere o arkadaşımız daha hızlı hazırlanacak. Daha büyük sözler sarf edecek hazır ol, dedim.

Nitekim bir hafta sonra öbür arkadaştan bir açıklama geldi, iman esaslarından bir şeyi reddetti bu sefer.

“Elhamdülillah, ashab-ı kiram Bedir’de yaptı bize de televizyonda nasip oldu, biz de televizyon Bedir’i kurduk” dedirtir şeytan. Mühim olan biz miyiz, dinimiz midir, ümmetimiz midir, bunu çok iyi düşünmek lazım.

Hamdele-salvele.